Gramatica slavonă a lui Meletie Smotriţky şi dezvoltarea lingvisticii româneşti în secolele XVII-XVIII

Sergiy LUCHKANYN

Se împlinesc 386 de ani de când, în anul 1619, în tipografia unei organizaţii culturale ucrainene „Bratstvo" („Frăţia") la Evie, în apropiere de Vilnius, a apărut *Gramatica slavonă* a renumitului scriitor şi cleric ucrainean Meletie Smotriţky (circa 1572-1633). În secolele XVII-XVIII, în multe ţări europene se studia slavona după *Gramatica slavonă* a lui Meletie, care a pus bazele lingvisticii ucrainene, ruseşti, sud-slave şi a jucat un rol important în istoria lingvisticii româneşti. După introducerea creştinismului pe teren est-slav (988), pe teritoriul Ucrainei actuale funcţionau două limbi literare – slavona cu particularităţi locale specifice şi ucraineana livrescă, apărută pe baza graiurilor populare vii. Aceste limbi au devenit un factor puternic în dezvoltarea culturală şi spirituală a poporului ucrainean. Prima servea bisericii ortodoxe, iar cealaltă funcţiona de obicei pentru mireni. În cea de a doua limbă sunt scrise cronicile, hrisoavele vechi etc. La sfârşitul secolului al XVI-lea şi la începutul secolului al XVII-lea, cărturarii ucraineni mai ţineau seama de diferenţierea stilistică a acestor limbi. Dar în aceşti ani slavona s-a îndepărtat de limba fraţilor Chiril şi Methodiu, îmbogăţindu-se cu trăsături specifice ale graiurilor locale. Pavlo Jiteţky (marele lingvist ucrainean, 1837-1911) scria că ea „a fost puţin înţeleasă de popor, oferind şi cărturarilor exemple incomode de urmat. Cărturarii aspirau să asimileze studiul livresc literar..., şi totuşi nu puteau scăpa de influenţa elementară a limbii populare, care totdeauna pătrundea în slavonă, ca o rază solară luminoasă într-o clădire întunecată dărăpănată" (Житецький 1987: 23). În timp ce limba ucraineană livrescă se apropia din ce în ce mai mult de graiul popular, structura gramaticală a slavonei devenea tot mai neînţeleasă, mai greoaie, fiind şi obiectul unor ironii din partea iezuiţilor şi a greco-catolicilor (uniţilor din Ucraina). Liderul lor, Petro Skarha, în opera sa *O jedności kościola bożego* (1577; „Despre unitatea bisericii catolice şi a celei ortodoxe", redactată în polonă), scria: „Nu există în lume o naţiune care să vorbească în slavonă aşa cum se scrie în cărţi. În această limbă nu există nici gramatici, nici retorici, nici reguli precise şi nici nu pot exista" (Засадкевич 1883: 20). Cu scopul de a descoperi „aparenţa înşelătoare" a cuvintelor lui Skarha, ortodocşii au început să scrie gramatici ale slavonei ca să o standardizeze şi să o codifice, pentru ca nimeni să nu se îndoiască în privinţa caracterului sacru al acestei limbi. Această misiune a fost realizată de Meletie Smotriţky. O situaţie asemănătoare a existat şi în Vechea Indie, unde *Gramatica* lui Panini (secolul al IV-lea î.e.n.) a apărut pentru a proteja conservarea pronunţării corecte a textelor livreşti ale imnurilor indice vechi – a *Vedelor*. În Grecia Antică, din acelaşi motiv, a apărut Şcoala din Alexandria (secolele al III-lea – I î.e.n.). Meletie Smotriţky a utilizat operele filologilor antici în compilaţii renascentiste. Filologul a avut şi precursori ucraineni.

BDD-V2583 © 2006 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:45 UTC)

Prima operă gramaticală manuscrisă pe terenul Ucrainei de la sfârşitul secolului al XV-lea, cu titlul *О осми частєхъ слова* („Despre opt părţi ale vorbirii”), a fost folosită în calitate de manual şcolar pentru ucraineni. După cum a arătat Vasyl Nimciuk (1985: 30), acest manuscris a fost publicat la Vilnius, în 1586, cu titlul *Кграматыка словєньска языка* („Gramatica slavonă”). Această lucrare includea relatări scurte despre cele 8 părţi ale vorbirii, stabilite de filologii din antichitate (Graur/Wald 1977: 18-26), cu denumirile calchiate în slavonă: имя (gr. *ὄνομα*, lat. *nomen*, *-inis*; rom. *nume*), речь (lat. *verbum*, rom. *verb*), место имєни (lat. *pronomen*, rom. *pronume*), причастіє (lat. *participium*, rom. *participiu*), наречіє (lat. *adverbium*, rom. *adverb*), прєдлогъ (lat. *praepositio*, rom. *prepoziţie*), союзъ (lat. *coniugatio*, rom. *conjuncţie*), различїє (gr. *’άρθρον*, rom. *articol*). Ultima denumire demonstrează că, în calitate de model, a fost utilizată structura gramaticală a limbii greceşti vechi, pentru că slavona n-a avut articol. În spiritul acesta au fost alcătuite şi alte gramatici vechi pe terenul Ucrainei, şi anume: *ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ. Грамматіка доброглаголиваго єллино-словєнскаго языка* („Adelfotes. Gramatica greco-slavonei binevorbite”), 1591, şi *Грамматіка словєнска* („Gramatica slavonă”) a lui Lavrentie Zizanii (1596). În schema tradiţională din antichitate au fost introduse şi câteva inovaţii, realizate pe deplin în lucrarea lui Meletie Smotriţky.

Грамматіка славєнскія („Gramatica slavonă”) din 1619 are structura tradiţională pentru timpul corespunzător, dar cuprinde idei şi concepţii lingvistice absolut noi. Printre acestea: codificarea ortografiei slavonei în tradiţiile secolului al XVII-lea, cu care se mai scria în Ucraina de Vest până la sfârşitul secolului al XIX-lea; introducerea literei **г** [g] pentru redarea în scris a consoanei oclusive (mai înainte se nota cu **кг** [*kh*]); observaţia privind folosirea vocalelor reduse **ъ** şi **ь** pentru diferenţierea durităţii sau a muierii consoanei precedente; eliminarea articolului, neexistent în slavonă, dintre cele opt părţi ale vorbirii şi introducerea în schimb a interjecţiei („мєждомєтїє”); caracterizarea gerunziului; prima descriere detaliată a sintaxei slavone etc. Această operă fundamentală a influenţat şi dezvoltarea lingvisticii sud-est şi est-europene de la mijlocul secolului al XVII-lea până la mijlocul secolului al XIX-lea.

Înainte de toate, lucrarea lui Smotriţky a devenit punct de plecare pentru gramaticile ucrainene din această perioadă: a lui Ivan Ujevici (această primă gramatică a limbii ucrainene populare a fost scrisă în limba latină – *Grammatica sclavonica scripta per Ioannem Ujevicium* [Ivan Ujevici – s.l.] – şi a rămas în manuscris, fiind scrisă în două variante în 1643-1645 în Franţa); a lui Arsenii Koţak (sfârşitul secolului al XVIII-lea); a lui Ivan Mohylniţky (1823); a lui Mahailo Lucikai (*Grammatica slavo-ruthena seu vetero-slavicae, et actu in montibus carpathicis parvo-russicae, ceu dialecti vigentis linguae*), apărută în 1830 la Buda.

Gramatica lui Smotriţky s-a bucurat de mare popularitate în Rusia. În anul 1648 ea a fost publicată la Moscova, dar anonim (pentru că în anul 1627 autorul ei a trecut la biserica greco-catolică, iar în Moscova se punea accent pe „sfinţenia bisericească”), cu eliminarea majorităţii ideilor originale şi a inovaţiilor din ediţia de la 1619. Ediţia a doua de la Moscova din 1721 a fost mai acceptabilă şi mai apropiată de original. Celebrul savant rus Mihail Lomonosov (1711-1765) a numit-o, împreună cu *Aritmetica* lui Magniţky, „poarta erudiţiei sale”, şi a întocmit pe baza ei, *Gramatica rusă* (1755). Opera lui Meletie Smotriţky a fost binecunoscută şi de popoarele sud-slave. După acest model, Vuk Karagici a scris gramatica limbii sârbeşti (1814), iar Neofit Rilski a întocmit

BDD-V2583 © 2006 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:45 UTC)

prima gramatică a limbii bulgare moderne (1835). În traduceri diferite (complete sau scurte, în latină) această lucrare a fost cunoscută şi în țările din Occidentul Europei – în Suedia, Germania, Anglia, Cehia (Nimciuk 1985: 143).

Gramatica lui Meletie Smotrițky a influențat, de asemenea, şi dezvoltarea lingvisticii româneşti în secolele XVII-XVIII. Sunt cunoscute două articole pe această temă – al lui Diomid Strungaru (1960: 289-307) şi al lui Béla Nagy (1967: 57-67; din păcate, ultima lucrare lipseşte din bibliotecile Kievului şi nu ne-a fost accesibilă). Articolul substanțial al lui Diomid Strungaru este consacrat, mai ales, particularităților redării terminologiei gramaticale slavone în română, fără compararea structurii lucrărilor lui Smotrițky şi lui Dimitrie Eustatievici Braşoveanu – autorul primei gramatici a limbii române. În lingvistica ucraineană nu se cunosc lucrări despre această problemă, pe care a amintit-o numai V.V. Nimciuk (1985: 142-143); de aceea, am dedicat acestui subiect cercetarea ştiințifică de față.

Se disting patru etape ale receptării lucrării lui Smotrițky pe teren românesc: 1) răspândirea ei în original şi în edițiile de la Moscova din 1648 şi 1721; 2) reeditările gramaticii în România; 3) traducerea în română; 4) împrumutul unor idei din lucrarea lui Smotrițky în *Gramatica rumânească* a lui Dimitrie Eustatievici Braşoveanu.

După cum se ştie, Țara Românească şi Moldova utilizau în secolele XV-XVI – ca limba literară scrisă – slavona (limba slavă bisericească). Actele juridice de stat ale domnitorilor (hrisoave, legi, precum şi cronicile) sunt scrise în această limbă. Având în vedere perioada secolului al XVII-lea, P.P. Panaitescu remarca: „Şi în această epocă limba slavonă continuă să fie obiect de studiu în şcolile domneşti, deoarece actele de proprietate mai vechi redactate în slavonă apăreau în procese şi era necesar să poată fi traduse şi înțelese deoarece interese importante erau legate de aceste texte" (Panaitescu 1965: 221). Din această cauză, curtea domnească şi biserica ortodoxă din țările româneşti aveau nevoie de manuale de slavonă pentru că funcționarea acesteia în secolul al XVII-lea pe teren românesc a încetat. Iată de ce *Gramatica* lui Smotrițky – cel mai bun manual de slavonă – a devenit popular în România imediat după publicare.

Primele ştiri despre difuzarea cărții pe teren românesc sunt datate din anul 1650, când călugărul rus Arsenii Suhanov, fiind în România în misiunea diplomatică, a găsit această lucrare printre alte ediții princeps ucrainene în biblioteca bogată a lui Udrişte Năsturel. Această mărturie este amintită în monografia *Varlaam şi Ioasaf. Istoria unei cărți*, de Dan Horia Mazilu: „Contemporanii, conaționali şi străini, i-au vizitat biblioteca – prima bibliotecă personală a unui om de litere român pentru care s-au păstrat atestări şi au aflat aci rarități bibliografice şi manuscrisele celor mai vechi creații originale din Țara Românească. Mitropolitul Varlaam al Moldovei găseşte aci *Catehismul calvinesc* din 1640, iar călugărul rus Arsenii Suhanov descoperă, printre alte tipărituri ucrainene, şi cunoscuta gramatică a lui Meletie Smotrițky, tipărită la Evie în 1619" (Mazilu 1981: 82). După cum menționează Ştefan Ciobanu, Udrişte Năsturel „ar fi făcut studiile de vreo şcoală din Ucraina [de apus] poloneză, cum era acea de la Lviv, sau chiar la vreun colegiu catolic, aşa cum obişnuiau unii din fiii boierilor noştri (Miron Costin)" (Ciobanu 1992: 283). Probabil că de acolo cărturarul român a şi adus lucrarea lui Smotrițky. De pe ea, în anul 1655, la mitropolia din Târgovişte, ieromonahul Ştefan a efectuat o copie, din care – este posibil – se învăța slavona în şcoala locală bisericească.

BDD-V2583 © 2006 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:45 UTC)

În acest timp, pe teren românesc a început să se răspândească şi ediţia din 1648 de la Moscova a operei lui Smotrițky. După D. Strungaru, în Biblioteca Academiei României se păstrează un exemplar al ediției din 1648, pe prima foaie a căruia s-a conservat următoarea inscripție a dascălului Damaschin: „Să se ştie când au învățat dascălul Damaschin coconii dumnelui stolnicului Costandin Cantacuzinu, întru zilele luminatului domnului nostru Io Costandin voievod Basarab Brîncoveanu, mai 2 dni, 7204 (1696)" (Strungaru 1960: 293).

Având în vedere scopuri didactice, Antim Ivireanu, pe care contemporanii îl caracterizau ca „prea învățat" şi care a ştiut câteva limbi – româna, georgiana, greaca, araba, turca, slavona, a avut ideea reeditării *Gramaticii* lui Smotrițky. La Snagov, în 1697, el a tipărit lucrarea lui Smotrițky şi în prefață, scrisă în slavonă cu unele ucrainisme (Ciobanu 1992: 611), a remarcat că „la noi limba slavonească o întrebuințăm nu ca pe a noastră, ci ca străină şi împrumutată... În bisericile dumnezeeşti noi ne-am obişnuit a ceti slavoneşte, dar necunoscând această limbă care ne este streină, nu a noastră, puteam de multe ori să cădem în greşeli" (Panaitescu 1965: 221). Ediția nouă a lui Antim Ivireanu era adresată cărturarilor români pentru conservarea pronunțării corecte a slavonei. Ea este efectuată pe baza originalului (nu pe baza ediției de la Moscova din 1648), întrucât toate formele gramaticale ucrainene vii au fost păstrate. Probabil, scriitorul român cunoştea limba ucraineană veche din secolul al XVII-lea (Ciobanu 1992: 611). Ca o veritabilă operă barocă, ediția lui Antim Ivireanu a devenit o sinteză organică a culturilor diferite – cea românească, slavă bisericească, ucraineană, georgiană.

A doua reeditare a *Gramaticii* lui Meletie Smotrițky a apărut în România în 1755, în tipografia episcopiei din Râmnicul Vâlcea, din porunca mitropolitului sârb Pavel Nenadović, cu titlul următor: *Грамматика въ пользу и употребление отроковъ сербскихъ, желающихъ основательнаго научения славенскаго диалекта*... („Gramatica întru folosul şi întrebuințarea copiilor sârbi dornici de învățătură temeinică a dialectului slavon"). Această nouă ediție repetă reeditarea de la Moscova din 1721, mărturie fiind existența în ambele ediții a capitolului *Чинъ технологїи* („Cinul tehnolognei"), cu care se termină fiecare din cele 4 părți ale gramaticii şi care lipseşte în originalul din 1619. Diomid Strungaru, remarcând că „ne lipseşte această a doua ediție de la Moscova din 1721", considera greşit, în calitate de model pentru ediția din 1755, originalul din 1619" (Strungaru 1960: 296-297).

Întrucât în secolul al XVII-lea slavona era deja puțin înțeleasă pentru români, ieromonahul Staicu, dascălul şcolii bisericeşti de la Tîrgovişte (*Dicționar*: 804), amintite mai sus, împreună cu elevii săi, a întocmit *Tâlcuirea sau arătarea gramaticii slavoneşti*, având în vedere *Gramatica slavonă* a lui Meletie Smotrițky. Staicu a motivat cauza lucrării sale în modul următor: „Eu plecatul, deaca vreame ce întru învățătură chemat sunt ca întru chemarea mea să petrec şi cum îmi zic dascale, ca şi cu lucrul şi cu numele acesta să fiu plecaților ai miei ucenici întru învățătura gramatichiei, care măcar deşi nu foarte iaste mare adîncame a preaînțelepciunii, ce fără de tîlcuire neînțeleasă iaste. Pre aceasta a o tâlcui am gândit (sau am sfătuit)" (Strungaru 1960: 298). Lucrarea lui Staicu se evidențiază, în primul rând, ca o încercare interesantă a creării terminologiei lingvistice româneşti, care a fost calchiată, incontestabil, din *Gramatica slavonă* [aşa susține D. Strungaru (1960: 303-305). N.A. Ursu are altă opinie (1969: XXV), însă mie mi se pare că punctul de vedere al lui D. Strungaru este mai verosimil, cum am

BDD-V2583 © 2006 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:45 UTC)

demonstrat pe larg într-un articol în limba ucraineană (Лучканин 2001: 83-95.). Iată câteva exemple: locul numelui (местоимєнїє), graiul (глаголъ; mai înainte – „слово" – „cuvânt, grai"), născător (genitiv; sl. родительный, din *родиться* – „a naşte") etc. Iată ce se scrie despre Staicu Grămăticul în *Dicţionarul literaturii române*: „Staicu Grămăticul, sec. al XVII-lea, traducător şi filolog. A fost vreme îndelungată (probabil între 1630-1670) dascăl şi grămătic la Mitropolia din Târgovişte. La «şcoala de slavonie» care exista la Târgovişte din timpul lui Matei Basarab, S. preda ucenicilor săi gramatica slavonă după manualul de gramatică al lui Meletie Smotriţky, în ediţia apărută la Evie, în apropiere de Vilno, în 1619. În scopuri didactice, între 1667-1669, el alcătuieşte, plecând de la gramatica lui Smotriţky, *Tâlcuirea sau arătarea gramaticii slavoneşti*, cu text bilingv, slavo-român, menit să faciliteze înţelegerea gramaticii slavone. Părăsind exemplele originalului slavon în ilustrarea normelor gramaticale, el introduce altele, adecvate limbii române. S. a făcut aici prima încercare de formulare a unei terminologii gramaticale româneşti" (*Dicţionar*: 804).

Realizările lui Staicu au devenit o bază pentru prima gramatică a limbii române – *Gramatica rumânească* a lui Dimitrie Eustatievici Braşoveanu (1757). La mijlocul secolului al XVIII-lea (anii 1750-1753), el a studiat la Academia din Kiev, înfiinţată de Petru Movilă în 1632, unde slavona se studia după *Gramatica* lui Smotriţky. Acolo s-a născut proiectul atât de caracteristic pentru Iluminism şi intenţia de a crea gramatica limbii naţionale. În sus-amintitul *Dicţionar* se afirmă următoarele despre *Gramatica* lui Dimitrie Eustatievici: „Deşi se inspiră, în ce priveşte structura şi terminologia, din lucrări străine, binecunoscute în epocă (gramatica slavonă a lui Meletie Smotriţky, în ediţia de la Râmnic 1755, cele greceşti ale lui Constantin Lascaris şi A. Catiforo) şi, cu un instinct lingvistic sigur, apelează la un izvor latin (*Elementa grammaticae latinae* a lui Gregorius Molnar, tipărită, prima dată, la Cluj, în 1556), Eustatievici realizează o operă calitativ superioară unei simple lucrări de compilaţie" (*Dicţionarul*: 339). Compararea structurii operei lui Smotriţky şi a lui Dimitrie Eustatievici poate confirma că partea închinată ortografiei *Gramaticii româneşti* a fost scrisă, aproape în întregime, după capitolul corespunzător al lucrării lui Smotriţky (nu luăm în consideraţie faptul că definiţiile accentului, silabei ş.a.m.d. au model în antichitate). După lingvistul ucrainean, Eustatievici Braşoveanu a separat cele 3 părţi ale ortografiei („fiinţa sau firea slovelor, lovirea sau înălţarea viersului şi împiedicarea sau rânduirea cuvintelor prin stări"), a clasificat vocalele şi consoanele, repetând pe alocuri erorile lui (în capitolul „jumătat (sic!) de glasnice" la Smotriţky şi la Dimitrie Eustatievici sunt, între altele, incluse literele **с, ч, ш, ѱ** („[**s, č, ş, ps**]"), iar în capitolul „neglasnice" – **в, г, д** ("[**v, g**[1]**, d**]"). Regulile de ortografie şi de punctuaţie la Braşoveanu sunt formulate, de asemenea, după *Gramatica* lui Smotriţky. Această imitare a *Gramaticii slavone* a fost determinată de faptul că, până la mijlocul secolului al XIX-lea, scrierea românească s-a bazat pe alfabetul chirilic (până la 1828, când Ion Heliade Rădulescu a introdus alfabetul de tranziţie). Alte capitole ale *Gramaticii româneşti* sunt mai originale (mai ales sintaxa). Şi introducerea aparţine lui Dimitrie Eustatievici, fiind scrisă în spiritul Iluminismului, recunoaşterii forţei atotbiruitoare a spiritului şi a ştiinţei gramaticii, definite de Aristotel

[1] Mai corect [h]. Sunetul limbii ucrainene [г] este o consoană laringală sonoră. În limba ucraineană există alt sunet [ґ], care a fost introdus de Meletie Smotriţky. Acest sunet se pronunţă ca [g] în română.

BDD-V2583 © 2006 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:45 UTC)

ca „ştiinţa care învaţă a scrie şi a cunoaşte cele citite”, în stare de a lichida războaiele, nedreptatea legilor etc.

Ruptura cu tradiţia gramaticii slavone în lingvistica română a fost o consecinţă a activităţii ştiinţifice a lingviştilor „şcolii ardelene”, care au luptat pentru „reromanizarea” limbii române. După publicarea lucrării *Elementa linguae dacoromanae sive valachicae* de Samuil Micu şi de Gheorghe Şincai (Viena, 1780) şi, de asemenea, a gramaticilor lui Ioan Molnar-Piuariu (1788), Radu Tempea (1797), Paul Iorgovici (1799), Constantin Diaconovici-Loga (1822), sistemul gramatical al limbii române şi terminologia ei au căpătat aspectul modern „latinizat”. Totuşi, *Gramatica slavonă* a lui Meletie Smotriţky a lăsat urme reale în istoria lingvisticii româneşti.

Bibliografie

Ciobanu, Ştefan, *Istoria literaturii române vechi*. Selecţie îngrijită de Dan Horia Mazilu, Chişinău, Hyperion, 1992.

Eustatievici Braşoveanu, Dimitrie, *Gramatica rumânească 1757: Prima gramatică a limbii române.* Ediţie, studiu introductiv şi glosar de N.A. Ursu, Bucureşti, 1969.

Graur, Al., Wald, L., *Scurtă istorie a lingvisticii*, ediţia a III-a revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura didactică şi pedagogică, 1977.

Житецький, П.Г., *Нарис літературної історії української мови в XVII ст.* // Житецький П.Г. Вибрані праці. Філологія.- К.: Наук. думка, 1987.

Лучканин, С.М., *Східнослов`янська граматична традиція і становлення румунського мовознавства* // Пам`ять майбутнього. Збірник наукових праць. Вип..1.- К.: КНУ ім..Т.Шевченка, 2001.

Mazilu, Dan Horia, *Varlaam şi Ioasaf. Istoria unei cărţi*, Bucureşti, Minerva, 1981.

Nagy, Béla, *Dimitrie Eustatievici à l'Académie de Kiev*, în „Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös nominate”, sectio Philologica, tomus VII, 1967, p. 57-67.

Німчук, В.В., *Мовознавство на Україні в XIV-XVII ст.*- К.: Наук. думка, 1985.

Panaitescu, P.P., *Începuturile şi biruinţa scrisului în limba română*, Bucureşti, Editura Academiei, 1965.

Strungaru D., *Gramatica lui Smotriţki şi prima gramatică românească*, în „Romanoslavica”, 1960, IV, p. 289-307.

Засадкевич, Н., *Мелетий Смотрицкий как филолог*, Одесса, 1883.

*** *Dicţionarul literaturii române de la origini până la 1900*, Bucureşti Editura Academiei, 1979 [= *Dicţionarul*].

BDD-V2583 © 2006 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:45 UTC)

La grammaire slave de Meletie Smotriţky et le développement de la linguistique roumaine dans les XVII-XVIII siècles

Parmi les toutes premières grammaires parues sur le terrain slav-d'est (*Sur 8 parties du discours*, 1586; *ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ. La grammaire du grec-vieux slave*, 1591; *La grammaire du vieux slave* de Lavrentiy Zizaniy, 1596), *La grammaire slave* de Meletie Smotrickiy, dans son édition d'Evie (Vilno), 1619, a une importance particulière. Cette grammaire a servi de manuel didactique pendant une période de plus de 200 ans; ses éditions et ses nombreuses rééditions (Moscou-1648 et 1721, aussi que ses 2 éditions de Roumanie: Snagov, 1697 et Râmnicul-Vâlcea, 1755 etc.) ont servi de modèle aux premières grammaires des langues slaves modernes: ukrainien, russe, serbe et bulgare. Cette grammaire a eu aussi une grande importance pour les premiers essais de grammaire roumaine (*La Grammaire slavo-roumaine*, manuscrit du grammairien Staicu de Târgovişte, composée vers la seconde moitié du XVII-éme siècle; *La grammaire roumaine* de Dimitrie Eustatievici Braşoveanu, 1757), ayant été la source de la première grammaire roumaine.

BDD-V2583 © 2006 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:45 UTC)